

Κείμενο: Κώστας Καρδάμης, Μουσικολόγος,
Επιμελητής Αρχείου και Μουσείου ΦΕΚ, Λέκτορας ΤΜΣ Ιονίου Πανεπιστημίου
Φωτογραφίες: Σταμάτης Καταπόδης

Το Μουσείο Μουσικής «Νικόλαος Χαλικιό- πουλος Μάντζαρος» της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας

Ένα ζωντανό σταυροδρόμι
μουσικής και ιστορίας

Εφόσον το Μουσείο κατά την αρχαιότητα ήταν το «τέμενος των Μουσών», σήμερα δεν υπάρχει καλύτερος χώρος από ένα Μουσείο Μουσικής για τη στέγασή τους. Όταν, μάλιστα, αυτό είναι το Μουσείο Μουσικής της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας, το μοναδικό του είδους του στην Ελλάδα, γίνεται αμέσως σαφές ότι ο χώρος είναι ιδανικός για τη συνεργασία των Μουσών της μουσικής, της ποίησης, του δράματος και του χορού με εκείνη της ιστορίας. Ας μην ξεχνάμε, άλλωστε, ότι η κερκυραϊκή Φιλαρμονική ιδρύθηκε το **1840** και το μουσείο της εγκαινιάστηκε τον Σεπτέμβριο του **2010**, ακριβώς κατά την επέτειο των **170** ετών από την ίδρυσή της. Αυτή τη «συμπαιγνία» των Μουσών υποστηρίζουν τα μοναδικής σημασίας τεκμήρια, όπως όργανα, προσωπογραφίες, μαθητολόγια, φωτογραφικό υλικό, παρτιτούρες και ηχητικά ντοκουμέντα που περιέχονται σε αυτό.

Μπάντα, μα όχι μόνο

Η μουσική εξαιτίας της αφηρημένης φύσης του πρωταρχικού υλικού της, δηλαδή του ήχου, έχει την ικανότητα να απευθύνεται με άμεσο και «εσωτερικό» τρόπο στον άνθρωπο. Αυτή η ιδιότητα της δίνει το προνόμιο να

διαμορφώνει με έναν μοναδικό τρόπο την αντίληψη, τα συναισθήματα και τα κίνητρα των ανθρώπινων πράξεων πέρα από τη μουσική πράξη. Για τον λόγο αυτό η μουσική εξ αρχής έπαιξε (και συνεχίζει να παίζει) σημαντικό ρόλο στην καθημερινότητα μιας κοινωνίας και ο επιτυχημένος ή μη τρόπος προβολής της μπορεί να επηρεάσει αντιστοίχως προς τη θετική ή προς την αρνητική κατεύθυνση. Η ανάγκη για ζωντανή μουσική έκφραση, διδαχή (με την ευρύτερη έννοια του όρου) και δημιουργία ήταν ακόμη εντονότερη σε περιόδους, κατά τις οποίες δεν υπήρχε η δυνατότητα της τεχνητής αναπαραγωγής του ήχου μέσω ηχογραφήσεων. Και δεν είναι τυχαίο ότι τον τριπλό αυτό χαρακτήρα της μουσικής (εκφραστικό, διδακτικό-παιδαγωγικό και δημιουργικό) ήρθε να αναπτύξει στην Κέρκυρα ήδη από το 1840 η Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας.

Η Κέρκυρα εξακολουθεί να έχει σημαντικότητα μουσική δυναμική (μουσικούς οργανισμούς διαφόρων ειδών, Μουσικό Γυμνάσιο και Λύκειο, Τμήμα Μουσικών Σπουδών στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο), αλλά η πιο γνώριμη έκφρασή της είναι οι **μπάντες** της. Σήμερα υπάρχουν δεκαεπτά τέτοια μουσικά σύνολα στο νησί, τα περισσότερα ιδρυμένα μετά το 1950, τα οποία χρωστούν τη δυναμική τους

Άποψη της 3ης ενότητας του μουσείου, η οποία είναι αφιερωμένη στις δράσεις της Φιλαρμονικής ως συναυλιακού οργανισμού συμφωνικής και φωνητικής μουσικής.

στο παλαιότερο από τα μουσικά σωματεία του νησιού, τη Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας (τη λεγόμενη και «Παλαιά Φιλαρμονική»). Πράγματι, η Φιλαρμονική «έδωσε τον τόνο» σε ό,τι αφορά τη δημιουργία μπαντών στο νησί των Φαιάκων και για χρόνια αποτέλεσε πρότυπο και για άλλες μπάντες της Ελλάδας. Ωστόσο, η Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας δεν ήταν ποτέ μόνο η μπάντα της,

γεγονός που είναι ελάχιστα γνωστό. Αντιθέτως, εξ αρχής καλλιεργούσε εξίσου και τα έγχορδα όργανα, τη φωνητική μουσική και τη θεωρητική μουσική εκπαίδευση σε όλη την έκτασή της, από τα βασικά θεωρητικά μέχρι τη σύνθεση.

Το μουσείο της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας γνωρίζει στον επισκέπτη του με ζωντανό και άμεσο τρόπο αυτήν ακριβώς την

πολυπρόσωπη δυναμική του ιδρύματος. Ας μπούμε, λοιπόν, στο κτίριο της Φιλαρμονικής, όπου στεγάζεται το μουσείο για να δούμε από κοντά την «συμπαιγνία» των Μουσών!

Ο χώρος και η ιστορία του

Η ιστορικότητα του χώρου γίνεται αισθητή ήδη πριν μπει κανείς στο μουσείο. Δεν είναι

μόνο ο περιβάλλον χώρος της πόλης της Κέρκυρας, ο οποίος χαρακτηρίζεται από αρχιτεκτονικά δημιουργήματα της περιόδου της βενετικής (1386-1797), γαλλικής (1797-1799 και 1807-1814) και βρετανικής διοίκησης (1814-1864), αλλά και το ίδιο το κτήριο της Φιλαρμονικής Εταιρείας, το οποίο βρίσκεται στην κεντρικότερη οδό **Νικηφόρου Θεοτόκη**. Πρόκειται για ένα τυπικό αστικό επτανησιακό «παλάτζο» του 19^{ου} αιώνα, στο οποίο γεννήθηκε ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Γεώργιος Θεοτόκης (1899-1909), και στον χώρο του οποίου ο Ανδρέας Μάρμορας έγραψε το 1672 την περίφημη «Ιστορία της Κέρκυρας». Το Μουσείο βρίσκεται στον πρώτο όροφο του κτηρίου αυτού και μας οδηγεί σε αυτό ένα εσωτερικό πέτρινο κλιμακοστάσιο.

Αφορμή της ίδρυσης της Φιλαρμονικής στις 12 Σεπτεμβρίου 1840 στάθηκε ένα διάταγμα της βασίλισσας του Ηνωμένου Βασιλείου Βικτωρίας, σύμφωνα με το οποίο, ήδη από τον Αύγουστο του 1837, απαγορευόταν η συμμετοχή οποιουδήποτε στρατιωτικού αποσπάσματος σε θρησκευτικές τελετές μη προτεσταντικών δογμάτων. Αυτό έθεσε τέλος στην από την περίοδο των Βενετών συνήθεια να συνοδεύονται οι κερκυραϊκές λιτανείες από στρατιωτική μουσική. Έτσι, η μπάντα της Φιλαρμονικής ακούστηκε να παινίζει για πρώτη φορά σε θρησκευτική τελετή τον Αύγουστο του 1841.

Ωστόσο, η αιτία της ίδρυσης της Φιλαρμονικής ήταν βαθύτερη. Από καιρό είχε διαπιστωθεί η ανάγκη προσφοράς ελεύθερης και άρτιας μουσικής εκπαίδευσης στους Κερκυραίους, ανεξαρτήτως κοινωνικής και οικονομικής επιφάνειας, με σκοπό τόσο την ηθική βελτίωση όσο και την επαγγελματική αποκατάσταση. Το κενό αυτό ήρθε να καλύψει η Φιλαρμονική και για τον λόγο αυτό από την πρώτη στιγμή δεν διδάσκονταν σε αυτή μόνο πνευστά, αλλά και έγχορδα, πιάνο, φωνητική, χορωδία και μουσικά θεωρητικά. Επιπλέον, κατά καιρούς διδάσκονταν εκεί γραφή και ανάγνωση. Η μπάντα της ήταν ένα από τα πολλά μουσικά σύνολα που υλοποιούσαν σε πρακτικό επίπεδο τις προθέσεις των ιδρυτών της Φιλαρμονικής η οποία, μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, λειτουργούσε εν πολλοίς κατά τα πρότυπα των μουσικών σχολών της γειτονικής Ιταλίας.

Πράγματι, η Φιλαρμονική ως μουσικοεκπαιδευτικός και συναυλιακός οργανισμός, υπό την καλλιτεχνική καθοδήγηση αρχικά του **Νικόλαου Μάντζαρου** (1797-1872) και στη συνέχεια άλλων σημαντικών συνθετών της Επτανήσου [όπως του Δομένικου Παδοβάνη (1817-1892), του Διονύσιου Ροδοθεάτου (1849-1892) και του Δημήτριου Ανδρώνη (1866-1918)], εξελίχθηκε σε κεντρική εστία ανάπτυξης της έντεχνης μουσικής στα Επτάνησα και στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα. Η φήμη της σύντομα επεκτάθηκε εκτός του κερκυραϊκού χώρου, αλλά και εκτός Ελλάδος. Επίτιμα μέλη της υπήρξαν ο Τζιοακίνο Ροσίνι, ο Σαρλ Γκουνώ, ο δημιουργός του «Γερο Δήμου» Παύλος Καρρέρ, ο συνθέτης πλειάδας μελοδραμάτων (αλλά και του «Ολυμπιακού Ύμνου») Σπύρος Σαμάρας, ο διεθνούς φήμης φλαουτίστας Ευρυσθένης Γκίζας και πολλοί άλλοι. Το μουσείο τιμά και με την ονομασία του τον κορυφαίο Κερκυραίο μουσουργό και πρώτο καλλιτεχνικό διευθυντή του ιδρύματος Νικόλαο Χαλικιόπουλο Μάντζαρο.

Ελικόφωνο του τέλους του 19ου αιώνα.

Μια περιήγηση στο Μουσείο Μουσικής

Με την είσοδό μας στον χώρο του μουσείου βρισκόμαστε στην πρώτη ενότητά του, η οποία αφορά στην ίδρυση, τη διοίκηση και την οργάνωση της Φιλαρμονικής Εταιρείας. Εκεί εκτίθενται σημαντικά τεκμήρια της ιστορίας του ιδρύματος, που μιλάνε για τη μουσική «πίσω από τις νότες». Το ιδρυτικό πρακτικό απαριθμεί τους στόχους των ιδρυτών του και μια επιστολή προς τον Μάντζαρο

τον καθιστά ρυθμιστή της μουσικής εξέλιξης της Φιλαρμονικής. Καταστατικά, κανονισμοί, συμβολαιογραφικά έγγραφα και βιβλία οικονομικών συνεισφορών μιλούν για την υποδοχή και το διαχρονικό δέσιμο της «Παλαιάς Φιλαρμονικής» με την τοπική κοινωνία και την ιστορία της.

Η προθήκη με το βιενέζικο πιάνο, τα βιολοντσέλα και τις μεθόδους διδασκαλίας αποτελεί αδιάψευστο μάρτυρα ότι βρισκόμαστε πλέον στη δεύτερη ενότητα, όπου παρουσιάζεται το εκπαιδευτικό έργο της Φιλαρμονικής. Εκτός από τα παραπάνω εκθέματα μπορεί κανείς να δει σειρά μαθητολογίων της σχολής των εγχόρδων και των πνευστών οργάνων, τα οποία μας εξιστορούν με γλαφυρό τρόπο τη θέση της μουσικής στην κερκυραϊκή κοινωνία. Το ίδιο ζωντανές είναι και οι απεικονίσεις ορισμένων διακεκριμένων μαθητών και δασκάλων της Φιλαρμονικής (με προεξάρχοντα τον τρομπετίστα και μουσικολόγο Σπύρο Μοτσεβίνο). Σημαντικό είναι και το βιβλίο

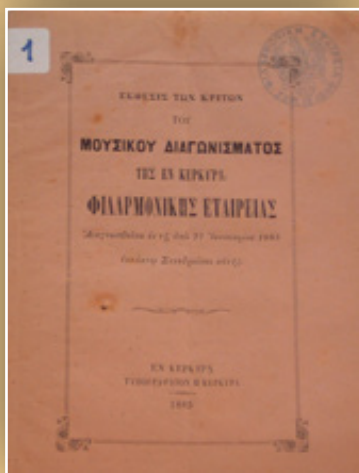
των αντιγράφων των διπλωμάτων που χορηγούσε το ίδρυμα κατά τη δεκαετία του 1890, στο οποίο περιέχονται ονόματα ορισμένων μουσικών που διέπρεψαν στην τέχνη τους.

Η τρίτη ενότητα είναι αφιερωμένη στις συναυλιακές δραστηριότητες της Φιλαρμονικής, πλην εκείνων της μπάντας της. Στην προθήκη αυτή δεσπόζει ένα πιάνο με ουρά Bechstein των αρχών του 20^{ου} αιώνα και παρουσιάζονται παρτιτούρες φωνητικών και ορχηστρικών έργων από το αρχείο της Φιλαρμονικής. Φωτογραφικό υλικό και προγράμματα ζωντανεύουν στιγμές της συναυλιακής δραστηριότητας της ορχήστρας του

ιδρύματος και των συνόλων μουσικής δωματίου, ενώ χειρόγραφες φωνητικές παρτιτούρες του 1800 (δώρα ιδιωτών για τις ανάγκες της Φιλαρμονικής) επιβεβαιώνουν ότι η μουσική είχε βαθιές ρίζες στο νησί των Φαιάκων πριν από την ίδρυση της Εταιρείας. Ιδιαίτερης σημασίας είναι και τα ζωγραφικά έργα που βρίσκονται στους τοίχους της προθήκης αυτής, μιας και φέρουν τις υπογραφές σημαντικών εκπροσώπων την επαναστασιακή, και γενικότερα της νεοελληνικής, ζωγραφικής.

Η τέταρτη θεματική ενότητα είναι αφιερωμένη στη μπάντα της Φιλαρμονικής Εταιρείας και περιέχει πλούτο μοναδικών εκθεμάτων. Μια μικρή επιλογή από ιστορικές παρτιτούρες, καθώς και παλαιά προγράμματα, δίνουν μια εποπτεία του ρεπερτορίου της μπάντας από τη δεκαετία του 1840 μέχρι τις αρχές του 1980. Ξύλινα και χάλκινα πνευστά διαφόρων εποχών, συστημάτων και κατασκευαστών προσφέρουν ένα πανόραμα των «εργαλείων» της μουσικής έκφρασης των μαθητών του ιδρύματος. Εκτίθεται επίσης απεικόνιση της πρώτης (και απαγορευμένης από την κυβέρνηση των Επτανήσων) στολής της μπάντας, καθώς και μια πραγματική στολή των αρχών του 20^{ου} αιώνα με το χαρακτηριστικό κράνος. Ιδιαίτερης σημασίας είναι και η σημαία της μπάντας του ιδρύματος, η οποία χρησιμοποιήθηκε σε ιστορικές στιγμές της νεώτερης Ελλάδας, όπως στην τελετή λήξης των Ολυμπιακών Αγώνων του 1896 ή στην κηδεία του βασιλιά Γεωργίου Α΄.

Η πέμπτη και τελευταία ενότητα του μουσείου είναι αφιερωμένη στα πρόσωπα και τους συνθέτες που πέρασαν από τη Φιλαρμονική. Κεντρική παρουσία στην ενότητα αυτή έχει ένα μουσικό κειμήλιο κυριολεκτικά εθνικής σημασίας: Πρόκειται για το **πίανο** του Νικόλαου Μάντζαρου, στο οποίο ο συνθέτης μελοποίησε τον «**Ύμνο στην Ελευθερία**». Το αρχικό μέρος της μελοποίησης αυτής καθιερώθηκε επίσημα το **1865** ως ο **Εθνικός Ύμνος της Ελλάδας**. Στο ίδιο όργανο, όμως, ο Μάντζαρος έδωσε μουσική υπόσταση και σε άλλα ποιήματα του Σολωμού, καθώς και μιας πλειάδας άλλων Νεοελλήνων ποιητών. Σε αυτό, επίσης, διδάχθηκαν πιάνο, αρμονία και σύνθεση οι κυριώτεροι συνθέτες των Επτανήσων του 19^{ου} αιώνα.

1. Η πρώτη σελίδα της μελοποίησης του «Ύμνου εις την Ελευθερίαν» από τον Νικόλαο Μάντζαρο.
2. Η πόλκα «La primavera» της Κερκυραίας συνθέτριας Φραγκίσκας Κουράγγιου.
3. Έκθεση της κριτικής επιτροπής του διαγωνισμού σύνθεσης που διοργάνωσε η Φιλαρμονική Εταιρεία το 1884.

Το μουσείο τιμά και με την ονομασία του τον Νικόλαο Χαλικιόπουλο Μάντζαρο. Αποψη των απεικονίσεων και άλλων εκθεμάτων σχετιζόμενων με τον συνθέτη.

Η 4η ενότητα του μουσείου. Σε αυτήν παρουσιάζονται όργανα, παρτιτούρες, προγράμματα και φωτογραφικό υλικό της μπάντας του ιδρύματος, η οποία από το 1841 έως σήμερα έχει αδιάκοπη παρουσία και δραστηριότητα.

Ο Μάντζαρος, οι μαθητές του και ο κύκλος τους παρουσιάζονται μέσα από έργα και ζωγραφικούς πίνακες σε όλη την πέμπτη ενότητα του Μουσείου. Με τον τρόπο αυτό βρισκόμαστε σε ένα είδος βιωματικής αποτύπωσης της πρωτότυπης μουσικής δημιουργίας των Επτανήσων σε όλη τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα, η οποία συνδέεται άμεσα με την ίδια τη Φιλαρμονική, αφού όλοι οι παρουσιαζόμενοι μουσουργοί σχετίστηκαν με το ίδρυμα είτε ως οργανωτές είτε ως δάσκαλοι είτε ως υποστηρικτές του. Παράλληλα, οι συνθέτες αυτοί σημάδεψαν την εξέλιξη της έντεχνης μουσικής στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα και των αρχών του 20^{ου}. Οι παρτιτούρες των έργων των παραπάνω μουσουργών επιβεβαιώνουν την ευρύτητα των σκοπών της Φιλαρμονικής Εταιρείας. Πιανιστική μουσική, οπερατικά αποσπάσματα, ολοκληρωμένα μελοδράματα, χορωδιακά, έργα για συμφωνική ορχήστρα και πολλά άλλα μας προσφέρουν με ζωντάνια την εικόνα μιας περιόδου με πρωτοφανή για τα ελληνικά δεδομένα μουσική δημιουργικότητα.

Ανάμεσα στα εκθέματα της ενότητας αυτής ξεχωρίζουν ιδιαίτερα οι παρτιτούρες του Νικόλαου Μάντζαρου, του Σπυρίδωνος

Σαμάρα (του «γνωστότερου Έλληνα στα τέλη του 19^{ου} αιώνα»), του Σπυρίδωνος Ξύνδα (ο οποίος το 1867 συνέθεσε τον «Υποψήφιο», την πρώτη όπερα σε ελληνική γλώσσα), των αδελφών Αντωνίου και Ιωσήφ Λιμπεράλη (πρώτων αρχιμουσικών της μπάντας της Φιλαρμονικής), του Ζακύνθιου Παύλου Καρρέρ (γνωστού εντός και εκτός Ελλάδος για τα μελοδράματά του), του Διονύσιου Ροδοθεάτου (ο οποίος υπήρξε πρωτοπόρος συνθέτης συμφωνικής μουσικής στην Ελλάδα), των αδελφών Ιωσήφ και Σπυρίδωνος Καΐσαρη (οι οποίοι «έδιναν τον τόνο» στη μουσική ζωή της Αθήνας των αρχών του 20^{ου} αιώνα) και του Αλέξανδρου Γκρεκ (ο οποίος συνέδεσε τη ζωή του με τον ελληνισμό της Αλεξάνδρειας). Στην ενότητα αυτή εκτίθεται και η παρτιτούρα της ενορχήστρωσης του Νίκου Σκαλκώτα στο έργο «Ελληνική Πανήγυρις» του Σπύρου Καΐσαρη.

Μια απροσδόκητη ομάδα εκθεμάτων περιμένει τον επισκέπτη στο τέλος της αίθουσας. Πρόκειται για μια σειρά από συνθέσεις Επτανήσιων συνθετριών, οι οποίες δείχνουν ότι, παρότι για αιώνες ανδροκρατούμενη, η μουσική δεν ξέχασε ποτέ ότι είναι γένους θυληκού και ότι οι προστάτιδες της ήταν επίσης

Το «παινοφόρτε» του Νικόλαου Χαλικιόπουλου Μάντζαρου, το οποίο έχει παραχωρηθεί προς έκθεση από τον Δήμο Κερκυραίων.

γυναίκες! Η παρουσία του «ωραίου φύλου» στη μουσική δημιουργία της εποχής δεν ήταν καθόλου ασυνήθιστη και, παρότι έμενε στο πλαίσιο των κοινωνικών συμβάσεων, αποπνέει ακόμη και σήμερα μια ιδιαίτερη ζωντάνια. Η συνειδητοποίηση αυτή μάς επιτρέπει σήμερα να μαθαίνουμε για τη συνθετική και μουσική δραστηριότητα της Αδαμαντίνας Παλατιανού, της Αμαλίας Γενατά, της Τζωρτζίνας Ξύνδα, της Σωσάνας Ναράντζη, της Φραγκίσκας Κουράγγιου, της Ελένης Λαμπίρη και πολλών άλλων.

Οι δράσεις του μουσείου

Με την ολοκλήρωση της βόλτας στο μουσείο της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας φεύγει κανείς με τις σκέψεις των αρχικών ιδρυτών της: Η μουσική δεν είναι μόνο νότες, αλλά και πολλά ακόμη πράγματα, όπως αποτύπωση των ανθρωπίνων πράξεων, μέσο ηθικής και πνευματικής βελτίωσης, και φορέας ιστορικότητας και νοοτροπιών. Για τους λόγους αυτούς το μουσείο έχει από την αρχή αποφύγει να

δίνει την εικόνα μιας «αποθήκης εκθεμάτων». Η περιήγηση σε αυτό γίνεται ζωντανά από εκπαιδευμένο προσωπικό με απλό και προσιτό τρόπο (αφού το μουσείο απευθύνεται από τους εξειδικευμένους ερευνητές μέχρι τους φιλόμους επισκέπτες) και οι περιγραφές των εκθεμάτων είναι σύντομες, μα καταποτιστικές, ομοίως και το υποστηρικτικό υλικό.

Στο ίδιο πλαίσιο το μουσείο από το 2010 έχει ξεκινήσει σειρά μουσικολογικών εκδόσεων (ήδη κυκλοφορούν δύο τόμοι, ένας με μελέτηματα σχετικά με την πορεία της Φιλαρμονικής και ένας τιμητικός για τα 150 χρόνια από τη γέννηση του Σπύρου Σαμάρα). Σε παρόμοια φιλοσοφία κινείται και ο ετήσιος κύκλος των ομιλιών που διοργανώνεται στην Αίθουσα Εκδηλώσεων της Φιλαρμονικής, καθώς και οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες στον χώρο του μουσείου για μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το Μουσείο της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας είναι επισκέψιμο από Δευτέρα έως Σάββατο από τις 9.30 μέχρι τις 13.30 την περίοδο από 1 Απριλίου μέχρι 31 Οκτωβρίου.

Σπυρίδων Φιλίσκος Σαμάρας, ο οποίος υπήρξε επίτιμος καλλιτεχνικός διευθυντής της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας. Ο Σαμάρας υπήρξε σημαντικότετος συνθέτης μελοδραμάτων με πανευρωπαϊκή φήμη.

ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
-ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ-
ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ II

ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΦΙΛΙΣΚΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ ΕΠΕΤΕΙΑΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ 150 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ

Το εξώφυλλο της επετειακής έκδοσης της Φιλαρμονικής για τα 150 χρόνια από τη γέννηση του Σπύρου Σαμάρα. Πρόκειται για τον δεύτερο τόμο της σειράς μουσικολογικών εκδόσεων του Μουσείου Μουσικής.

Η μπάνια και το κτήριο της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας το 1920. Η έδρα της Εταιρείας και ο περιβάλλον χώρος έχει μείνει αναλλοίωτος έως σήμερα.

Τρόποι επικοινωνίας και απόκτησης των εκδόσεων: τηλεφωνικά στο 26610 32206 και 26610 39289 (εσωτερικό 6) και μέσω email στο info@museum.fek.gr